

Válka roku 1866, to nebyla jen řada vojenských střetů, která vyvrcholila bitvou u Sadové 3. července. Velké části Čech přinesla rovněž pruskou okupaci, která trvala od osudné bitvy až do poloviny září. Jak ji prožívali domácí obyvatelé?

Rakouské vojsko opustilo Miletín 30. června. Již následující noci se ukázal pruský průzkum, následovaný oddílem asi 600 jezdců, kteří okamžitě sháněli oves a drůbež. Město bylo v tu dobu téměř opuštěno a všechny zásoby zkonsumovány od rakouského vojska, které zde tábořilo bezprostředně předtím. Oddíl kavalerie se tedy musel spokojit s tím, že ti z místních, kteří zůstali doma, donesli aspoň koním do žlabů vodu. Během 1. července se pak opakovaly podobné návštěvy několikrát. Velitel jednoho takového oddílu si předvolal purkmistra, pana Františka Richtera, přednesl mu své požadavky a pohrozil mu s poukázáním na osud trutnovského starosty dr. Rotha [JUDr. Hieronymus Roth byl spolu s dalšími trutnovskými měšťany zavlčen do Pruska, kde strávil několik měsíců - pozn. autor]. Asi ve čtyři hodiny odpoledne pak nastal velký příliv kavaleristů a nakonec i spousty pěchoty, která se utábořila na náměstí.

Okamžitě se bojovným křikem dožadovali jídla a pití. Všechny purkmistrovy námitky ohledně velkého množství vojáků byly odmítány s výhrůzkami a odkazem na řešení á la Trutnov. Zpočátku požadovali pět sudů vína, 48 lahví rumu, 15 lahví likéru, jednu bečku soli, 10 000 kusů cigaret, 4000 lepších cigár, chleba tolik, kolik možno, a 4 kusy dobytka. Realizace tohoto neproveditelného požadavku byla svěřena purkmistrovi, který tak musel pod bajonety asistovat prohledávání jednotlivých měšťanských domů. Vojáci s velkou obratností prohledávali každý kout domů, vyvraceli dveře a komory, zkoumali každou puklinu ve zdi a díru ve sklepe. Co se našlo, bylo zaznamenáno. Drůbež ve městě během několika hodin zcela zmizela, do pruského tábora našly cestu nejen potraviny a zásoby zboží od obchodníků a hostinských, ale též lůžkoviny, oblečení a prádlo a vůbec všechno, co se dalo snadno pobrat. Na tom se podíleli také důstojníci a purkmistr našel přímo ve svém domě plukovníka a majora, jak si své čepice plní vejci a do kapes cpou pytlíky s kávou. Hned první slovo, které plukovník purkmistrovi řekl, okořenil inteligentním výrazem „Ty prokletý pse!“ a dál mu vyhrožoval, že bude i se ženou a synem viset, pokud okamžitě neřeknou, kde jsou v Dreyschukově domě ukryté zásoby vína [tj. v čp. 7 - 8, tehdy největším a nejvýstavnějším domě na miletínském náměstí, kde měl Rudolf Dreyschuk vyhlášený hostinec a vinárnu U Černého orla - pozn. autor]. Všechny výmluvy v tomto směru zůstaly marné, a tak posledně jmenovaní museli pod hrozbou pruských bodáků prohledávat sklep cizího domu.

Pruští vojáci také na deseti místech poškodili rozvody vody. Onen humánní plukovník nařídil purkmistrovi okamžitou opravu a ten tak musel s pomocí ještě jednoho radního v noci do vody a bláta a opravu osobně provést, zatímco ozbrojení prušští vojáci na stráž se jim po celou dobu práce smáli a pošklebovali.

Nějací prušští vojáci ukradli tři centy medu a ten rozlili po náměstí, jiní zase naházeli do ohně mnoho nalezených včelích úlů.

U měšťana a obchodníka Rudolfa Dreyschuka se v jeho velkém domě a hospodářských staveních 1. července hromadně ubytovali vojáci 5. a 35. pěšího pluku [Dreyschukova rodina opustila spolu s jinými před příchodem vojska Miletín a jejich dům tak zůstal prázdný - pozn. autor]. Okamžitě došlo na rozbíjení všeho domovního zařízení, okenních rámců, dveří a vytrhávání prken. Všechny cennosti, postele, prádlo, oblečení a vůbec všechno, co se dalo odnést, házeli vojáci z oken na náměstí, kde markytáni všechno sbírali a odváželi. Nejen, že rabovali všechno spotřební zboží, ale i to, co se neodvezlo, to zlomyslně poničili. Na jednu hromadu naházeli kávu, smalt, barvy, hřebíky a papír a poté všechno polili olejem a rybím olejem. Nalezeným krucifixům ulámali hlavy a ruce, rozřezali kulečnickové plátno, dokonce i podlahy vytrhali a kamna převrátili, takže z celého domu nezůstalo nic než holé zdi naplněné troskami. Jedna vojenská patrola zajala měšťana Jana Burgera, kterému vyhrožovala zastřelením, pokud neudá místo, kde jsou v Dreyschukově domě ukryté cennosti. Celá tato způsobená škoda činila více než 12.000 zlatých.

Pruská pěchota (foto Jan Hlavatý, 2006)

U výdejce tabáku, pensionovaného c. k. nadporučíka Josefa Knapa, zrekvíroval 1. července oproti potvrzení všechen tabák hejtman von Staudnitz od 24. pěšího pluku. Hned příštího dne se však objevil u purkmistra oddíl o 30 husarech, jehož důstojník požadoval nejméně 30.000 kusů cigaret. Purkmistr byl spoután a byl by odvečen, pokud by cigarety nebyly okamžitě přineseny. Po této výhrůžce odvedl obecní radní pan Schreier husarského důstojníka do vyprázdněného skladu tabáku pana Knapa, který mu místo požadovaných cigár předložil potvrzení, které obdržel předchozího dne. Důstojníkův hněv však neznal mezí, nadával nejvulgárnějším způsobem, potvrzení prohlásil za padělek, tasil šavli a za neustávajícího klení hrozil trafikantovi i radnímu probodnutím.

Měšťanovi panu Josefu Laušmanovi hodil jeden důstojník, který se svým oddílem odjížděl z města, krásné album se slovy: „Vzal jsem je v tamtom velkém domě, ale je příliš velké, než abych je nosil s sebou“. Album pocházelo z rabování u pana Dreyschuka a bylo mu vráceno.

Obchodníkovi se střížním zbožím, panu Janu Kracíkovi, vyvrátili 2. července vojáci 5. pěšího pluku okenice, po-brali všechno zboží a na odchodu zapálili včelí úly.

Obchodníkovi panu Hlavatému vyrabovali 2. července vojáci zcela sklad zboží, co neodnesli, to naházeli do sudu plného sirupu.

U měšťana pana Václava Plašila se ubytoval jeden muž z 48. pěšího pluku. Uložil se ke spaní do průjezdu, neboť si přál spát na čerstvém vzduchu. Ve tři hodiny ráno však popadl lůžkoviny, odnesl je markytánovi a srazil domácího, který se mu je pokusil vytrhnout.

Stálá posádka v Miletíně nebyla, celé týdny však trvaly průchody vojsk. Každá jednotka rekvírovala a brala, co měla právě na očích. Purkmistrovi panu Richterovi se nakonec podařilo získat z divizního velitelství v Hořicích ochranný list tohoto znění: „Obec Miletín zůstane nadále rekvizic ušetřena, neboť místo je již vyčerpáno. Odpovědným institucím budiž toto s nejpřísnější vážností doporučeno až do dalšího usnesení tohoto, neb nadřízeného orgánu. V Hořicích 9. července 1866, Královské pruské velitelství, von Busse, v. r.“ Tento list však obvyklou praxi procházejících jednotek neodstranil. První slušnější kaprál tyto rozkazy okomentoval: „To nemá žádnou hodnotu, major z vás leda udělal hlupáka, on o těchto věcech nerozhoduje.“ Jiný jen řekl: „Co nás zajímá nějaký cár papíru,“ vytasil šavli a šel dál rekvírovat.

Také do sousedního zámku v Poličanech přitáhl dragounský rytmistr se svou jednotkou. Vlastnoručně rozbil šavlí okno a pak si předvolal hospodářského správce pana Skalníka, aby mu sdělil informace o rakouských jednotkách. Poté, co pan Skalník odpověděl, že mu o tom není nic známo, nechal jej rytmistr svázat, postavit před vojáka s nabitou karabinou a zakřičel: „Pse, řekneš to, nebo ne? - jedna, dvě...“. Trojku vynechal a pana Skalníka s klením propustil.

(Podle sborníku *Geschichte der preußischen Invasion und Okupation in Böhmen im Jahre 1866. Prag 1867, s. 106 – 109. Srovnej: SABINA, Karel: Kronika války prusko – italsko – rakouské. Praha 1868, s 114 – 115.)*

Po bitvě u Hradce Králové byla v Miletíně zřízena polní nemocnice (v domech čp. 4 a 104), kde zemřelo sedm pruských vojáků, následně pohřbených v jihovýchodním rohu nového hřbitova Na Chrasti. Na Bystřici Prusové rozestavěli děla a podél silnice z Miletína ke Dvoru Králové postavili polní telegraf. Město i každá obec, kterou byl telegraf veden, se musely zavázat, že nebude poškozen – měšťané jej proto ve dne i v noci sami hlídali.

Miletín byl, jako součást „Nového Pruska“, nucen odvádět měsíčně daně pro Prusko. Byla to další zátěž pro obyvatelé, kteří zůstali během válečných událostí doma a před Prusy neuprchli. Trvala velká bída a nouze, lidé museli kupovat od armády potraviny dovezené z Pruska. Podobně jako jinde i v Miletíně vypukla epidemie cholery, již od července do října podlehl 22 občanů. Cestování po okolí bylo zakázáno, zvláště směrem k obleženým pevnostem Josefově a Hradci Králové. Celý kraj byl odříznut od zbytku Čech, nikdo nevěděl, co se děje, jak válka pokračuje a kde se nachází rakouská armáda. Tak to trvalo až do podepsání míru 23. srpna a následném odchodu Prusů z Čech.

(LHOTA, Jan Nepomuk: *Miletín nad Bystřicí. Jeho příběhy a památky*. Brno 1888, s. 148 - 149)

Mgr. Jan Hlavatý